

En nyttig Undervisning,
Om den
C O M E T,

som dette Aar 1577. in Nouembrij,
først haffuer ladet sig see.

Bescreffuen ved
GEORGIVM CHRISTOPHORVM
DIBUADIVM

Professor i den hellige Script.

Prentet i Kiøbenhaffn, aff
Laurenz Benedicht.

A n n o M. D. L X X V I I I

Denne publikation må gratis videregives til andre interesserende
Publikationen må ikke gøres til genstand for videresalg og økonomisk vinding
Den er udgivet af DIDA under Astrologisk Museum i København 2013
DIDA er Digitalt Internetarkiv for Dansk Astrologi, en ren non-profit public service

Stormectigste, Honbaarne Første
oc Herre

Her Frederich den Anden,

Danmarkis, Morgis, Vendis oc Got-
tis Konge: Hertug i Slesvig, Holsten,
Stormarn oc Dytmersten, Gressue i Ol-
denborg oc Delmenhorst, min allernaad-
digste Konge.

Stormectigste, Honbaarne
Herre, allernaadigste Konge,
Den Altsommeetigste, Euige
oc Barmhertige Gud, i disse
sidste Tider, lader oss se atskillige oc mang-
foldige Tegn, ved huilecke hand paaminder
oss om Verdens ende, sin Vrede, sin Ret-
saerdige Dom oc aerefulde Tilkommelese.
Ehi hand er saa Maadefuld, mild oc
Barmhertig, at hand ick haffuer lyft til
nogen Menniskis dod eller fordommelse.
Men

Men vil at alle Mennisker skulle bekjende deris Synder, fortryde at de haffuer fortornet hannem, oc opreist offuer sig hans retfærdige Vrede, skulde hensly til hannem, met en alvorlig oc stædig Tro, oc bekomme det euige Liff, Glæde oc Salighed. Derfaare haffuer hand optend i Himmelten denne tid, en forstreckelig stor Comet, huilken sig offuer den gantske vide Verden lader see, at den skulde paaminde alle Mennisker, ingen vndertagen, om sin alvorlige Vrede offuer Synden, oc Verdens ødeleggelse.

Denne Guds trostelige mening oc naadige vilie, endog den meste part aff Mennisken, bespotteligen foracter, findes der dog nogle, hues naffn er indscressuet i Liffsens bog, oc optegnet i det Himmelste Paradiss (Det er de som Christne ere, icke aleniste met Munden, men oc saa met Hiertet oc Gierningen) som det flittelige betenkede oc alvorlige offuerueye. Disse maa dennem husuale, naar de see denne Comet paa Himmelten, thi de ere vis, at Herrens dag, efter hans Fortættelse, er forhaanden, oc hand dennem i Mod, Fare, Genoerdighed oc Modgang, som faarestaar, kand beuare, oc vnder sine Vinnger beskerme. De andre, som ere Bespottere oc Guds foractere, maa dennem storlige befrygte, thi huad Wylcke oc Straff, som den betyder, vil dennem offuerkomme, som de skulle haardelige, i mange maade besinde.

Paa det at begge parter maa foraartsagis, met storre stid, til deris nytte oc gaffn, dette at acte oc besinde: Oe ieg maa beuise E: R: M: allernaadigste Herre, min ydmygste oc vnderdanigste tienestie, haffuer ieg dette mit Scritft vilde lade udgaa, oc der i noget rore om samme

samme Comet. Thi ieg bemercker, at det ocsaa sommer mig, essterdi ieg icke alenistie den hellige Scriptt oc hebraiske Tungemaal i dette E: R: M: lofflige Unuer- sitet, ass E: R: M: naade, gunst oc rundhed, profiterer, men ocsaa Dingdommen til beste oc gaffn, haffuer mine Leiser i den naturlige Philosophia oc Himmellobet.

Befinder jeg oc meget gaffnligt at vere, at de som haffuer nogen Hussholdning, paamindis om Alarens vilkaar aff Himmelens Stikk, oc andet, huad i Naturen skeer, Paa det de kunde dennem disbedre forsee, oc huad de behoff haffue, i rette tid indkiobe. Saa læse wi hoff Plinium om Democrito, oc Aristotelem om Thalete Milesio, at de haffue indkiobt en stor hob Olie, der det vaar nocksom forhaanden, for end dyr Tid kommen er, hvilket de haffuer forstaaret aff Himmelens Stikk. Lige maade er det oc nyttigt, at der talis om Singdommer, hvilcke mest ere bestryctendis, at der kand brugis tilborlig Lægedom der imod, oc de maa konstelige affuendis hues muligt er, som wi læse, at voere skeet ved Hippocratent.

Dersaare, Stormectigste Herre, allernaadigste Kon- ge, esfter at ieg saadant haffuer vort i dette mit Scriptt, oc haffuer anset huer mands beste der i, forhaabis ieg, at E: R: M: vilde verdis til saadan min vnderdanig- ste tieniste, oc ringe, dog nyttige Arbeide, naadelig at approbere oc annamme.

Den almectigste euige Gud, vor HEKris Jesu Christi Fader, som er rig i Barmhertighed, oc me- tig til at beuare oc beskerme alle sine, beuare oc opholde i et Gudfryetigt, lyksaligt, fredsommeligt oc langua-
rigt

rigt Regimente E: R: M: met E: R: M: Elſelige
Dronning, vor allernaadigſte Frue: Beuare oc beſterme
E: R: M: Elſelige høybaarne Born, den vnge Förſte,
oc de vnge Froucken: giſſue dennem Lycke, timelig oc
euig Belfart, ſin hellige Christelige Kirke til beſter-
melſe oc forfremmelle, Amen.

*Hafniæ die Thomæ Apoſtoli,
Anno Iefu Chriſti 1577.*

E: R: M:

vnderdanigſte

Georgius Christophorus
Dibuadius.

En nyttige

**En nyttige Underuissning,
om den COMET, som dette Aar 1577. in Nou-
embris, først haffuer ladet sig see.**

At dette mit Schrifft mon blifue dennem, som det
læse ville, noget nyttigt oc gaffuligt, vil ieg Tre sty-
der sædelig Tractere oc forhandle. Forst vil ieg op-
regne, huad huert Christet Mennise, som er kommen til
Alders oc forstand, skal tenke oc betrakte, naar de see nogen
forskreckelige Tegn paa Himmelten, eller i Etherne, som denne
gruelige Comet er, hvilken nu i gantske fem Uger haffuer
stinet, oc endnu offuer viij. dage vil lade sig see. Dernest
vil ieg fortelle, paa hvilke Tider nogle andre Cometer
haffuer brendt, oc huad der ester sted er. For det sidste, vil
ieg fortelig beskrive min Wening oc Judicium om denne Co-
met, at wi alle ydermere maa Foraarsagis til aluerlig Pe-
nitens oc Christelige Bonner.

Det første Capittel.

**Om det som fromme Christne skulle betrakte
oc tenke, naar de see nogen forskreckelige
Tegn paa Himmelten eller i Etherne.**

Alle Christne, naar de see Formorekelser i Solen oc
Maanen, eller Cometer paa Himmelten, skulle de off-
verueye oc betenke hoff dem selff, synderlige disse hire
synder.

1. At HERREN vil dem der ved paaminde, om sin Brebe,
oc salde dem til Penitens oc Gudfrystighed.
2. At denne Verden, met alle sine Parter, regeris oc op-
holdis, aff en Biiss, Mechtig oc Retfærdig Gud.
3. At HERREN der vil Bidne om sin ørefulde Tilkom-
melse, at Demme alle Mennister.
4. At den Wening, som de haffue om dem selff, skal være
gantske

gantste Ndwng, i det de befunder, at de rette Aarsager, aff
huilde Cometer oc andre wuaanlige Meteora vdspringer,
er dennem ikke aldelis bekient.

Det første Stnke.

DEt allerforste wi arme Mennisker skulle betencke,
Maar wi see nogen forstreckelig Siun i S্যerne: Skal
være, at wi met Hiertens suet befiede, at GODS Brede
obenbaris aff Himmelnen, offuer alt Wgabeligt Vesen, oc
Menniskens wretfærdighed, som opholde Sandhed i Wret-
færdighed. Thi det er aff lang Forfarenhed befunden, at
saadant icke afgaaer vden stor Straff oc Gienuordighed,
Huilke det arme Menneskelig fleet paakommer i atskillige
maade. Nu haffue wi seet mangfoldsige Tegn i Himmelnen:
Den wuaanlige Sterne, Anno 1572. I dette Aar tuende
store Formørkelser vdi Maanen, Oc denne forstreckelige
Comet, som endnu stinner i S্যerne. Oc i det tilkommen-
dis Aar stal see en gruelig Coniunctio Saturni oc Mar-
tis in Capricorno. Er det derfor vist, at HERREN i Him-
melen er storligen Fortornet offuer vor grædelige Haards-
nagedhed, oc mangfoldsige Ondstab, oc vil vielleige stenke
oss aff grumhedens Falck, oc druckengiore oss aff snuble
Varme, oc sden hastelige oprecke sin Haab, at vdunde
fine Pile, som ere druckne aff Blod, oc nedkaste sit Suerd,
som er huass som en Liunild, oc bered til at æde Blod, om
wi icke snarlige befieder vor Hjemsegelsis tid, oc omuende
oss til HERREN. Thi hand oss met de samme Ord til taler,
som hand haffuer brugt til sit Fold i Orden. Ilden (siger
hand) er optent i min Brede, at hand stal brende til det ne-
derste Helfsuede. Oc hand skal fortære Landet met sin Grode,
oc sette Ild paa Viergenis grunduaal. Jeg vil sancte all
Wlycte offuer dem: Jeg vil stude alle mine Pile i dem. De
skulle vansmekis aff Hunger, oc fortærer af Kaalbesjuget
oc Brabod. Jeg vil sende Diurs tender iblant dem, oc Hug-
ormis forgiftelse. Suerdet skal vduortis fordatssue dem, oc
induortis

induortis Forfærdelse, baade Drengene oc Pigerne, oc diende Bern, met de gamle Wend. Huem nu vil vndgaa den forfærdelig Straß, som Jordens indbyggere er bered, hand stal alvorlige bekende oc begræde sine Synder; Oc dernæst ass gantste Hierte indfalde til Christum, oc ass hannem begære, at hand naabelige vil den syndactige Natur, som hand i sig besidder, oc den gamle Adam, dode, at den stal icke blifue saa mectig, som tilforn, at oprøre Tanke, Begejrelser oc Gierninger, huilke ere imod HÆRENS vilie oc beslning: Oc begaffue sig met it nyt styrke, i forstand oc vilie, at hand ved den hellig Aands opliufelse maa ferscaa oc elste, huad HÆRENE behageligt er, sy Synd, oc efftersolge Retsfærdighed. Siden stal hand sig flittelige offue i Christelige Boner, i huilke hand stal altid haffue faar Øyen disse fire efftersolgendis Regle: Forst stal hand i Hu oc Hierte saa være sticket, som dem ber, huilke indgaar til HÆRENS samtale. Thi hand stal være frij oc ledig, for liebelige Tanke og Omhyggelighed, som kand frauende hannem fra GBDS rene oc klare besuelse, at hand icke for HÆRENS rene Ansigt og hellige Domstol, indfører noget, som hans blinde Fornuft ass sig selff optenker, eller wrene Begeringen attræaer. Thi huilket, effter at hand ass sin egen mact er wstidelig, vil den hellig Aand være en Hielpere, effter Christens trostelige Forriattelse. Aanden (siger Paulus) hielper ver Strobelighed op. Thi wi vide icke, huad vi skulle bede, som det sig burde, men Aanden traader selff frem for os, til det beste, met wsigelig succ. Oc den som randsager Hierterne, hand veed, huad Aanden sind er, Thi hand traader frem for de Hellige, effter som det er Gud behagelig.

2. Dernæst stal hand bortkaste all egen øre, oc affore all mening om sin egen Verdighed. Saa haffuer Daniel giort. Vi legge icke (sagde hand) vor Ven faar dig, paa vor Retsfærdighed, men paa din store Barmhertighed. Af HÆRE, her, Af HÆRE, ver naadig. Af HÆRE, giff act oc gier det; oc toffue icke, for din egen styld min GBG, Thi din Stad oc dit Føld, ere faldebe effter dit Massn. Det samme
giot

gior Baruch, som hand siger: En Siel, som er meget bessrossuet, oc gaar nedboyd, oc jammerlig, oc haffuer paa det næste udgrædet sine Øyen, oc er hungrig, den priser, HERRNE, din Hærlighed. Oc nu HERRNE vor GUD, wi ligge faar dig met vor Bon, icke for vere Fædriis oc Kongsers Rejsfærdigheds stylb, men for din Varmhertigheds stylb. I lige maade oc Jesajas sigendis: Vi ere allesammen som de wrene, oc all vor Retnissched er, lige som it besmittet Klæde. Vi ere alle visnede som Blad, oc vore Synder føre oss bort lige som it Bar. Ingen falder paa dit Massn eller gior sig rede, at holde sig. Thi du skuler dit Ansigt for oss, oc ladet oss vanskectis i vore Synder. Men nu, HERRNE, du est vor Fader, wi er Yer, du est vor Pottemagere, oc wi ere alle dine Henders gierning. HERRNE, ver icke for saare vred, oc kom icke Synden euindelige ibu, see dog der til, at wi ere alle dit Folc.

Stal hand betende at hand nobactig haffuer behoß, det som hand begerer aff HERRNEM, i sin Bon, Oc det aff hans Maade foruentter. Thi intet kand saa storlige misteckis GUD, som wi noger aff hannem ynsler, huilket wi deg tænker oss, uden hans hieb og forsjun, at bekomme. Oc stal her met vore vdluct alle Øyenstalferi og Finandzeri aff en Christen Bon. Thi HERRNEM er næt hoff alle dem, som falde paa hannem alvorlige. Hand gior det som de Guds-fryetige begiere, oc hører deris strig, oc hiepler dem.

4. Stal hand haffue en vis Haab, til at bekomme det som hand i sin Bon, efter HERRNEMS vilje, begierer. Thi saa siger HERRNEM: Huad i begierer, troer at i stal det bekomme, oc det skal hende eder. Men den som twiler, siger S: Jacob, hand er ligesom Hassens bolger, som toris og drissues bort aff Barret, saadan it Menniske ter icke tenke, at hand stal noget bekomme aff HERRNEM.

Det andet Stykke.

DEt er storligen fornoden, at huert Menniske ret opklärer, om Verdens begyndelse og opholdelse, at det ikke

icke stal faaretage nogen falsk mening at forsuare, oc vdsprede, eller hensalde i Misshaab, naar det bekomtes met Haard, Modgang oc Elendighed.

Stal det dersfare vide, at denne Verden er icke oprunden aff Democriti atomis, men er stadt ved HENRENS ord oc besafning, for Syndfoden 1656. Aar, For Christi fødsel 3962. Oc for den tid 5539. Dernæst, at Himmel oc Jord, oc huad der inde begreben er, aff den samme HÆtte oc Gud opholdis oc disponeris. Om det vidner Cometer og andre forstreckelige Spectakeler, som seer i Himmelnen og Skyerne. Forst, thi det er forneden, at naar deris aarsager vdsporis, den ene efter den anden, stal besfindes en, som er den allerskorste, aff huilken alle Creaturer deris første vdsprung og begyndelse haffuer. Dernæst, Thi de optendis til nogen vis brug og gaffn. Oc for det sidste, thi de haffue altid noget at betyde, som i fremtiden see stal. Dette kunde icke saa være, hues de aff slumpeleyke, og Naturens wickelige sammenlob, deris begyndelse haffde. Det samme conserverer og besyrt der den hellige Skrifft, i huilken vor Tro funderis og grundsdis. Gen: 1. I begyndelsen stakte GUD Himmelnen og Jordnen. Psal: 33. Himmelnen er gjort ved HERRGENS ord, og all hans Hæt ved samme Mundbaand. Act: 17. HERREN er icke langt fra huer iblant oss, Thi wi lessue, roris og ere i hannem. Math: 10. Lieber mand icke tho Spurte for en Pending? Alligenel salder der ingen aff dem paa Jorden, uden eders Haderø vilie. Nu ere og alle eders Hessuet haart talde. 1. Tim: 4. Wi haabis til den lessuende GUD, som er alle Menniskis Frelsere, men besynderlige deris som tro. Psal: 33. Hand sticer alle Menniskis hierter, og mordet paa alle deris Gierninger. I Jeremie Begræd: 3. Hus taat dog sige, at saadant seer, uden HERRGENS besafning? De at huerken ont eller gaat kommer aff den Allerheyestis Mund? Her met stulle Gudfryctige Mennisker trosse dem i Modgang, i det at de vide, at HERREN anser deris Nod og Elendighed. Oc det seer dem alt til det beste, Thi naar wi dommis, da straffes wi aff HERRGEN, paa bet wi stulle icke fordømis met Verden.

Her

Her høff stal de besinde atskilige maader, ved huilke HÆRDEM sine Fiendre, i storste ned haffuer hiolpen oc befriet.

1. Eusebius scriffuer lib: 6 hist: Eccles: capit: 31. at om en gammel Biscep, som hed Chæremon, at hand bleff optagen i Himmelten, som hand bleff træt, oc ikke lenger funde sy Fienderne.

2. I den anden Kong: bog, i det 6. Cap: scriffues, at de Syrier, ere beslagen met Blindhed, at de ikke funde steden, paa huilken de vaare, oc der ved haffuer GUD befriet Elizatum, oc de Borgere i Dethan. Om huilken bestermelle Ambroſius, iblant siger in *Oratione contra Aixentium: Seruum Christi non custodis corporalis, sed prouidentia Dei separare consueuit*, I lige maade er oc den Gudfryctige Athanasius, i Liffs fare, som hand selff scriffuer in *Oratione de fuga saa*.

3. Jeremias scriffuer om sig oc Baruch, i det 36. Cap: at HÆRDEM haffuer stiult dem, at Fienderne skulde ikke stade dem. De den 27. oc 31. Psalm taler om saadan bestyrkelse.

4. Om Esau, Laban, Arioch oc andre flere, læse wi, at des ris Hierter oc vilie ere af HÆRDEM mildgiort, at de haffuer affladet deris grumme forsæt, Thi HÆRDEM haffuer alle Hierter i sine Hender, oc benteget dem efter sin vilie, som Scriften vidner, Psal: 93. Proverb: 16. oc 21. ic. Huilket Vergilius oc viste, der hand sagde: *Ponunt gentis ferocia poeni corda, volente Deo*.

5. I den Behmerfe Historie scriffuis, at den store Krigshær, som Passuen haffede samlet, imod de Hussiter, haffuer sem gange aff stor forstredelse giffuet sig i fluet, endog Fienden vaar ikke neruorenbis. Om saadanne Panico terrore siger Psal: 76. *Dominus aufert spiritum principibus, & terribilis est Regibus terre*. Oc Pindarus siger: *In diuinis pauoribus etiam Deorum liberi fugiunt*.

6. I den første Samuelis bog 23. Cap: læse wi, at David er aff døds ned befriet, i det, at de Palestiner ere indsalden

salben i Israels Egn. De hoff Eusebium lib: 5. Historiae Eccles: capit: 5. Tertullianum in Apologeticum et Nicæphorum lib: 4. cap: 12. at i Marci Antonini Reisers tid, haffuer HÆRKEN labet opkomme imod de Christniæ Fjender, stort Wuæder oc Liunild, ved huilken de ere nødte, at giffue dem paa fluet.

7. Om Pharaone melder Skriften, at hand er drucknet i det rede Haff. Om Sennacheribs Krigshær, at den er ved HÆRKEN Engler ødelagt. Vigeruiss læse vi, at Attilæ Krigshær, er aff Torden oc Liunild, der den belagde Aureliam, afsplit, oc mesten delen omkommen, ved den hellige Biscops Anniani boner.

8. De tre Wende faar ingen stade aff Olden, om huilke Daniel taler, i det tredie Cap: Louerne stader icke Daniellem, som vi læse i det 6. Capit. Jonas beuaris i Hualfistens bug, i Hassiens dybbed. Jona 2.

De er HÆRKEN rotallige maader bekient, til at befri sine Hellige i nöds tid, hued som hand dennem lenger ved Liffuet, vil beholde. Hvortsaaere Cyprianus ret figer, Epist: 3. lib: 1. at Menniskene ere ikke saa værtig til at stade, som HÆRKEN er til at beskerme. De en anden sted: Maior est Dominus ad protegendum, quam Diabolus ad impugnandum.

Aff saadanne HÆRKEN beskermelle fulle fromme Christne sig hufuale, oc imod Christenens bespottelse beromme, oc visselige tro, at Christendommens ære lader sig deraf bese, endog den er aff wjudelige Mennister, oc blodgerige Tiranner, her i Verden, foract. Thi den ære beuises der i, at Christenheden fiender den sande GUD, oc beholder hans Ord. Psal: 147. 2. At den paafalder HÆRKEN, oc benshoris aff hannem. Deut: 4. 3. At den beuaris af HÆRKEN, endog nogle Christne debio aff Guds foractere. Matth: 16. Psal: 129. 4. At HÆRKEN underlige beskermer sine, som vi læse om Noah, oc andre flere. 5. At hand besufer sin nemretlse met underlige Gierninger, oc kundgjor det som stee stal, ved sine Propheter. 6. At hand bepryder sine

sine Dienere met synderlige Gaffuer, oc atskillige Dyder.
7. At hand haffuer giort dem Arfvinge til det euige Liv
oc Salighed.

Det tredie Stncke.

Christus Jesus, vor naadige Saliggiorere, paa-
minder off hoff Lucam i det 21. Capit: at Himmelens
oc Himmelens kraffter skulle vidne om sin arefulde Tilmom-
melse. Thi naar der stær mangfoldige Tegn i Solen, Maanen
oc Stierner, oc deris vanlige mact noget forandris,
befaler hand oss, at vi skulle oploffe vo're Hoffsieder, oc for-
uente vor Gienloessning. Ville wi nu hen see til disse neruc-
rendis Tider, befinde wi offuermaadige mange Tegn. For
fire Aar haffuer sig ladet see, i Firmamentet, en meget un-
derlig Stierne, i det Himmelste Villedes Cassiopeia, hues-
lige er ikke seet aff Verdens begyndelse, som ieg veed aff at
sige. Thi det er ikke stæt, at nogen Stierne er indplantet i
Himmelens, offuer Solen oc Maanen, aff Verdens begyn-
delse, som siden er blesseen bort, huilket er stæt i den Stier-
ne. Cometer ere tit seet, oc Stiernerne ere falden paa Jor-
den, men deris sæde er i Skyerne, oc ikke i Himmelens. Den
wanlige Stierne er vissele (huem sin Siel haffuer fier, oc
stunder ester Salighed, hand tro det, oc beredde sig) it sandt
Astuarsel, for Christi GUDS Sons, vor Fiere Immanuelis
tilkommelse, til at domme lessuendis oc deude. Der hoff haffue
Formordelserne i Solen oc Maanen, nogle Aar, vorret mang-
foldige. Oc nu denne tid finner paa Himmelens, som huer
kand see, en forstreckelig Comet.

Det er forneden, at alle Christne ladet sig disse Tegn gaa
til hierre, og troste sig. At HERRENS dag er ikke langt
borte. De Gamle haffuer tilskreuet Verdens alder, saa
mange tusinde Aar, som dagene vaare paa huilke den bleff
slabt. De Elias i sit Spraag tilregner den esaa seg Tusinde,
huilke ere forleben vndertagen 460. Det hoff siger Christus,
at de skulle forkortis, for de vdualde. Ville wi hen see til
det

det Ghaldaiste Monarchi oc det Romerste, saa finder wi, at deris tid kommer nu offuer en, undertagen 23. Aar. Thi Nimrods Keiserdom begynte Anno mundi 1788. oc endtis 3425. Den Romerste Monarchi begyntes Anno mundi 3918. oc haffuer nu været 1614. Aar. Ville wi ansee Solen, saa besindrer wi, at den land icke komme meget nærmere Jorden, men er nu siunden paa det dybeste. In Sunma, den gantske Natur vidner, at Verden er kommen til yderste Alder, oc Christi dag er forhaanden.

Mange Beypottere oc Wgudelige Mennister end nu denne tid, aldelis foracte HERRGENS tilfommelse, tænder at der skal aldrig ske nogen Dom. Huor er hans Foriattelelse (siger de) alt staar det endnu, som ass begyndelsen, end dog all Aar talis om HERRGENS Aduent. Disse skal HERRGEN komme tilige nock, Thi hand haffuer bered dem en gloendis So, som altid brender met Suonel, i hulcken de til evig tid skulle bade. Wi som HERRGEN fryster, troer stadelige, at ske skal, paa den tid, som ass GUD besluttet er, at Jesus Christus, efter at denne Verden er ved Ild renset, skal komme aff Himmelten, oc skulle samlis for hannem alle de Mennister, som haffue været aff Verdens begyndelse. Thi de som tilfern ere dode, skulle igien opstaar, oc skal samlis Liv og Siel igien, hulcke siben icke skulle atskilis. De de som blifuer befundne leffuendis i Christi tilkommelse, skulle i et Dneblick foruandlis, oc henkomme til den vilkaar, som den Mennestelige natur, efter Opstandelsen, skal beholde. Siden skal HERRGEN alle, foruden undtagelse, domme efter sit Ord. De som troede, huilket aff Troens fructer skal fiendis, skulle blifue Christi Metarfruunge, icke alleniste met Sielen, hulcken, efter at den er affgaen aff Legemet, er i glæde hoff HERRGEN, men oehaa met Legemet, huilket skal afflegge all Strobelighed, oc ifere Wfordærffuelighed, och saa stor Wrre, at wi den icke nu kunde begrive. De Wgudelige skulle aff deris egen Samittigheds dom, besinde sig at haffue gjort wret, oc skulle bekomme en varende natur, paa det de altid kunde plagis, met Dieffuelen oc hand Engeler.

Det

Det fierde Styke.

Nalar wi see Cometer i Lufsteen, skulle wi blant andet tenke, at det sommer oss icke, at wi skulle være hoffardige, eller meene høyt om oss selff. Thi wi paamindis, at vor Kærdom oc Forstand, er meget ringe, i det wi icke funde aldelis befinde, ass huad Varsager de optendis: huorsaare de wilige leb haffue: huorsaare de icke vdsuckis for den suende dag, oc almndelig icke ere til at see offner sin Maanedet. Skulle wi dersaare, her ass lære, at blifue ydmyge.

Men at wi met større Alvorlighed funde vderette, skulle vi flittelige betenke. Forst, at de Gaffuer wi haffue, ere oss ass GUD giffuen, andre til gaffen oc bæste. Dernæst, at HÆRNE, som dem haffuer giffuet, kan dem suarlige hortage, naar wi dem vanbruge. For det tredie, at de som suunes at haffue mindre Gaffuer end wi, vndertiden ere nytiger i HÆRNEs Vingaard. For det fierde, skulle wi betenke, huad wi haffue været for vor Fødsel, huad wi nu ere, oc huad wi blifue skulle wrene i alle maade. For det femte, skulle wi offuerueye den store nytte oc gaffn Ydmyghed fører met sig, som er, at den bereder oss at være HÆRNEs Tempel: at den forhuartsuer oss venstab oc ere hoff Mennisten: at den forarbeyder hoff oss selff Rysthed, Taalmodighed, Bijsdom, oc foruarer Troen oc Guds fruet. De offuer alt skulle wi met største lid betrakte GUDS alvorlige Mandat oc besalning, huilcken altid efter at folge, skulle være vor største lust oc begæring, om wi ville være hans Born oc Metartsuinger. Oc der hoff Jesu Christi empel, til huilcket hand oss raader, sigendis: Larer ass mig, thi ieg er ydmyg, ic.

Det andet Capittel.

**Om nogle Cometer, paa huilke Tider de
haffuer ladet sig see, oc huad der
efter sted er.**

He haardnackede Mennisker, som intet beueges aff
atskillige Tegn, huilke de see paa Himmelten, men leff-
ne i deres Tryghed, oc tencke, at Cometer, oc andet saabant,
intet haffuer at betyde, maa noget foraarsagis, deris sag
bedre at acte, vil ieg opregne nogle Cometer, oc der hoff ans-
tegne, huad dem er efterfuld.

Anno mundi 3458. der Kærges reisede met ti hundrede
Tusinde Mand in Græciam, er seet en Comet, i it Horns
lignelse, oc er stæet en Formordelse i Solen. Strax der eff-
ter ere de Perser offueruunderd ad Thermophilas oc Ar-
themisium, oc siden ad Salaminem oc Platæas.

Noget for den Grædste Krig, som faldes Peloponnesi-
acum, hued begyndelse intafald in Annum mundi 3537, som vaar primus Olympiadis 88, er seet en anden Comet,
huilken haffuer været gantle 75. dage. Der efter er Græ-
cia haardeligt plaget, oc jammerlige fordærffuet. Der scriff-
vis oscaa, at paa den tid er opnuoget et meget hastigt oc stort
Wuur, huilket i Læsten haffuer vigtiget en Steen, som funde
neppelige føres paa en Bogn, oc nederlaast den ved den By
i Thracia, som faldes Egospotamos.

Anno mundi 3610. haffuer stinnet en Comet, oc samme
Aar er begynt mellem Philippum Macedonem oc de Pho-
censes, en stor Krig, huilket Bellum sacrum er faldet, aff
den aarsage, at Philomelux dux Phocensium, haffuer inta-
get oc plustert Apollinis Kirke, som vaar Delphis. Sam-
me Aar er Alexander Magnus sed, oc Alexander Phe-
reus ihielslagen.

Anno mundi 1879. er seet en Comet, oc strax det samme
Aar er Einna aff Rom vdgaget, oc siden met Mario inta-
get. Dernæst haffuer de dræbt oc omkommet Octauium
Consulem

Consulem, met de ypperste i Byen. Samme Aar haffuer Sylla offuerunden Archelaum, indtaget Athenas, splitt ec foriaget Mithridatis Krigs her. Det andet Aar der efter er besticket Krig imod Syllam. Tredie Aar er hand tilbage faldet, oc *Corn.* *Cilla* er ihielslagen. Fierde Aar haffuer Sylla offuerunden Norbanum oc Scipionem. Femte Aar haffuer hand offuerunden Marium oc hannem slagen ihiel. Siuende Aar haffuer hand mange forstrefuet, oc begaet en stor Tiranni.

Noget ser end *Bellum civile* begyndtis imellem Pompeium oc Julian Gasarem, huilket indfald in *Annum mundi* 3917. *vbis* 705. *primum Olympiadis* 183. ere nogle Cometeter seet.

Bed den tid, som Christus Jesu GBDS cuige Son, vor Frelsere oc Saliggjorere, er fod, haffuer sig ladet see, i den Norden part paa Himmelten, en Comet, som pleyede at opstaar ved Elffue slet om dagen, oc er ved samme Godsel besynt det arme Menneskelige slectis Gienleselsse, forstoret oc til intet giort Dedsens mact oc Herredom.

Anno Christi 67. *imperiij Neronis* 10. er seet en Comet, gantske sex Maaneber, oc strax det andet oc tredie Aar der efter, er stet it yndeligt Nord, oc mange af de Ypperste, iblant huilke oc Seneca haffuer varret, er omkommen. Siden er ve den Tirana Nero, som først iblant de Romerske Klejtere, forfulde de Christne, oc lod afflisse de hellige Apostler, Petrum oc Paulum, der hand herte, at der vaare vdsent af Raadet, de som hannem fulde dræbe, ved sit eget Suerd omkommen.

Der HENGEN vilde ødelegge Jerusalem, stinnede it gantske Aar (huilket it meget stort under vaar) en Comet i et Suerds lignelse. Oc strax der efter er Staden oc Tempel yndelige fordatssuet, beressuet oc forbrent, *Anno Christi* 72 oc er omkommen, ved Hunger, Pestilenz og Suerd, Elffue hundret tusinde Jøder.

Anno Christi 78. er seet en Comet, oc der efter er kommen en forværdelig Pestilenz i mange Riger oc Steder, oc synderlige

synderlige til Rom, haffuer den været saa grum, at ved den er bortbed daglige, nogen tid, ti tusinde Mennisker. Paa samme tid er England kommen under de Romers mact, ved Julius Agricola. Det Bierg, som er kaldet *Vesuvius*, haffuer vdsto aff sig en stor Ild, ved hvilken mange Stæder oc Mennisker er forbrent. Den høst er den mectige Keiser Titus *Vespacianus*, XI. Romanorum Imperator, bortbed.

Før Constantini Magni død, som indfald i Annum Christi 340. er seet lang tid en forstreckelig stor Comet. Den efter er Keiserdommet stiftet i to parter *in imperium orientale & occidentale* iblant Constantini tre Sonner. Den arianiske Ketteri er bestyttet aff Constantino, oc *Nysceum concilium* er fordømt.

Anno Christi 454. er seet en Comet, Himmelens brende, oc mere saadant er seet. Det andet Aar der efter, er *Attila Rex Hunnorum*, indsalven i Tyskland, met it halft hundrede Tusinde Mand.

Anno 557. lod sig see en Comet. Det samme Aar haffuer været til Constantinopel, Ti gantske dage oc Netter Jordstel. Det andet Aar der efter er den Stad *Beryto* ved Jordstel omkommen. Strax der efter er bleffuen i Palestiland, oc synderlige i Liguria, en forstrecklig stor Pestilenz.

Anno 594. er seet en gantske Maanet en Comet, oc der efter haffuer været en meget stor Tyrke i Varet oc en dyd Tid. Strax der efter Anno 597. er den drabelige Guds bespottere Mahomet fod, Oc det Aar tilforn til Constantiopol, it Barn met fire Hædder oc tho Høfueder.

Anno 676. haffuer stinnet tre gantske Maaneder, en forstrecklig Comet. Paa den tid ere de Saracener bleffuen meget mectige oc Græshopper gjort stor stade i Siria oc Mesopotamia.

Anno 972. i Januarij Maanet, ere seet 15. dage, 2 Cometer, iblant hvilke den ene er gaaen for Solen, den anden efter. Samme Aar, ved Gregorij Pausuis bestilling, ere de Velste falden fra den Østerrigis Keiser, Oc Paulus Egardus er dræbt. Den tid er det første Horn nedslagen, paa det store

større Øest, ved det lidet, som haffuer talet bespottelige ord imod HENRICKS helligdom, om huilket Daniel taler i sit siende Kapitel.

Anno 745. er seet en Comet, oc strax det andet Aar der efter, haffuer været i Sicilia, oc i Gracia en gruelig Pestilense, ved huilken den meste part aff dem som boede i Constantinopel, ere omkommen. Samme tid haffuer Constantinus Copronimos, intaget Germaniciam oc Dolichium. Mogen tid der efter er Hildericus Rex Franciae affset fra Regimentet, oc i hans sted er antaget, ved Zacharia Passus bestilling Pipinus. Oc er saa fuldkommen det Daniel propheteede, om det andet Horn, huilket ved det lidet hoffærbige Horn (det betyder baade Passuedommet oc Mahometis Herredom) skulle forværfuis.

Anno 761. er seet en Comet i Østen, oc en anden i Vester, De samme Aar er seet en Hornmordelse i Sølen. Tredie Aar er seet en anden Comet i Østen, oc siden paa femte Aar, ere nogle Stierner sjuntis at falde paa Jorden. Ved den tid, som Historier vduise, er seet meget underligt. Der haffuer været wuanlig stor Frost, oc siden Tyrcce i Vester. Imellem Constantium Imperatorem Orientis oc Bulgares haffuer været stor Krig oc Heide. Constantinus Patriarcha er yndelige dræbt oc afflaaet. De Saracener oc Tyrcer haffue baardelige forsud de Christine. De Sager haffue begynt en mercelig stor Krig. Carolus Magnus haffuer fordæt en stor Krigshær imod Desiderium Regem Longobard: aff Hadriani Passus raab, oc ere saa de Longobarder (som haffde regeret i Italia 203. Aar) vdiaget, oc er saa fuldkommen Danielis propheci om det tredie Horn aff Østet, som betyde det fierke Monardi.

Anno 814. stinnede en forstrekkelig Comet. Samme Aar er død Carolus Magnus, Oc en blodige Krig er begynt mellem Gotrici Sonner, som vaar Kong i Danmark.

Anno 842. lod sig see en Comet in Aquurio, Oc det andet Aar der efter, haffue de Danste bryset sig, oc færd Krig imod Engeland.

Anno

Anno 945. er seet en merkelig stor Comet, oc strax er efterkommen en gruelig stor dyr Tid oc Hungers nod. Samme Tid er Haraldus, Kong i Danmark, offuerunderen aff Keiser Ottone, oc er met sin Hustru oc Son Suenone dobt. De strax der efter er hand vdiaget aff samme sin Son, aff Riget.

Anno 1006. skinnede i Sonden en Comet, oc strax samme Aar er blefuen en yndelig Pestilenz oc Hungers nod, i det gantske Europa. Det andet Aar der efter ere de Saracener indfalder i Italiain. De det tredie Aar er Jesus lejem intdagten aff Tyrkerne.

Anno 1066. i Paaske Fest, haffuer sig ladet betee en Comet, oc strax det efftersigende Aar, er Otto Marggraff i Dyringen hendod, Oc dernast Egbertus Marggraf i samme Land.

Anno 1097. & 1106. ere seet 2 Cometer, oc er meget yndeligt seet, baade i Geistlig oc Verdsig Handel, som mand land læse i Chroniken, om Henrico 4. & 5. oc Paschalii Passue.

Anno 1211. Er seet en Comet, oc strax ere de Tatter indfalder i Polen, Ottho 4. er sat i Vand aff Passuen, oc affsat aff Regimentet.

Anno 1264. Skinnede en Comet 3. Maanebergs tid, Oc strax der efter ere Henrici 3. Kongis i Engeland 2. Sønner, Eduardus oc Richardus fangen.

Anno 1305. Er seet en Comet den sidste Ugge i Faste, oc er effterskommen en forfardeelig Pestilenz i den gantske Verden. I Belsland er sted yndelig Opror, Mord oc Blodstrytning. Albertus 1. Romiske Keiser, er aff Johanne Alsberti, sin Broders Son ihielslagen.

Anno 1312. er en anden seet, 14. dags tid, oc det efftersigende Aar er Henricus 7. ved Edder omkommet, oc er efterfulst en meget stor Krig, som haffuer varet i otte Aar. Det andet Aar haffuer varet den gantske Sommers tid, en forbarfueelig Regn, oc deresfter er kommen Pestilenz oc Hungers nod, i hvilke scriffues, at skulle være omkommen den tredie part af Mennisker.

Anno

Anno 1337. ere seet tho Cometer, som stinnede sammen 14. dage, oc den ene tilforn 14. dage. Oc samme Aar er en 9. Aars gammel Pige, bleffuen fructsommelig ved en Dreng, oc haffuer fod it Barn. Der effter er kommen en forferdelig stor Pestilenzie offuer den gantse vide Verden. Der er begaaget en yndelig blodige Krig imellem de Franzoser oc de Engelste. Til Mernberg er forbrent 400. huse. I Rissland oc Polen haffuer været saa stor en Frost, at Maassen oc Hender ere bortfrosen af dem, som vaare i Rystning. Huad i det Romiske regimenter ere stæet, er forlangt at optælle.

Anno 1433. haffuer sig labet see en forstreckelig stor Comet 13 gantse Maaneder. Samme Aar er Granderige haardelige plaget oc fordærffuet. Fjire Aar derefter er Sigismundus Keiser dob.

Anno 1439. lod sig see en Comet, oc strax samme Aar dode Albertus 2. Keiser.

Anno 1456. i Junij Maanet, brende en Comet, oc samme Aar dode Johannes Huniades, som giorde de Tyrker stor skade.

Anno 1472. er seet en forstreckelig Comet. Der effter er kommen saa stor en Tyrke i Varet, at Skeuene haffue brendet, oc Gloderne ere vdtorret. Oc er mange blodige Strige i atstillede Lande fulddressuet.

Anno 1477. er seet en Comet, oc samme Aar er Calearius dux Mediolanensis ihelstucken i Kirken. Matthias Kong i Ungern haffuer giort stor skade in Stiria. Haffuer ocsaa været en offuermaadig stor Tyrke oc dyr Eid paa Stornet. Siden er efftersfuld en gruelig Pestilenzie in Italia.

Anno 1491. er seet en Comet oc Formordelse i Solen. Strax der effter er kommen en stor Pestilenzie iblant Quæget. Fierde Aar der effter, ere mange drabelige Mend bortdod.

Anno 1500. er seet en Comet, og det Aar tilforn er sed til Cracow i Polen it Kalf met tho Hoffueder. Strax der effter

efter ere de Tatter indfalben i Polen, oc yncelige den haffuer fordærffuit.

Anno 1506. skinnedne en Comet, oc samme Aar dode Philippus, Caroli 5. Fader.

Anno 1527. er seet en anden, efter huilcken er kommen, i mange steder, stor Hungers nod.

Anno 1531. lod sig see en Comet, oc strax der efter er Christiernus 2. Kong i Danmark fangen, der hand haffde været landslydig 10. Aar. Oc Johannes Thorforste i Sagen er død.

Anno 1533. er seet en anden, oc i Tydfland haffue de Anabaptister gjort stor bolder oc tumult. I Polen haffuer været offuerslødig Vandlob, huilcket haffuer gjort stor skade.

Anno 38. og 39. er seet en Comet, oc er efterkommen en meget stor Tyrde i Borret, ved huilcken mange Floder ere tot gjort, oc Skouene ere optendt met Ild.

Anno 56. 58. 59. oc 60. haffue sig beteet nogle Cometer, oc der efter er meget underligt seet, met Krigshandel oc andet, oc ere mange mectige Forster oc Herrer, oc andre drabelige Mend bortbod. Blant dem haffuer været Carolus 5. Romerske keiser. Hoybaerne, Gudfryctige oc lyckalige Kong Christianus, Frederici II. vor allernædigste Konnings Her Fader, Christiernus Rex Daniæ, som vaar fangen 34. dage der efter. Maria Dronning i Ungern oc Behmen. Leonora Dronning i Frankerige. Maria Dronning i England. Henricus 2. Konning i Frankerige. Otto Henricus, Palsgrefse, Fridericus Hertug i Holsten ic.

Det tredie Capittel.

Om den ny Cometics vđrettelse.

Af de Exempler, som i det forgangne Capittel ere forholden, ere lettelige at bemerke, at Cometer altid fører med sig stor forandrings, i Regimenterne oc Værligt. Oc haffuer

haffuer derfaare Ptolomeus i sin *Quadriparti* anden Vog,
alvorlige raadet oss, at wi dennem flittelige obseruere. Pto-
lomæi ord ere disse: *Obseruandæ & Cruitæ, seu in de-
liquijs, siue alio quolibet tempore fulserint, in confide-
rationibus vniuersalibus.* Nu haffuer sig denne tid, beteet
en forstredelig Comet, met en gruelig oc lang Hale, huil-
den er sticket som it forstredeligt Rijde. Den haffuer ieg forst
seet ved Soro Closter i Sieland, den tid Kong: Maieit:
vaar sammestede, S: Martini dag, om Aftenen, Men eff-
terdi at em Løffuerdagen astten tilforn, er streeet en Con-
iunctio Solis & Lunæ tuiler ieg icke, at den er i samme
tid optend, dog haffuer icke fund labet sig til sunde om Son-
dagen for det merke Væder oc stor Regn, som da vaar.
Denne min mening oc Sentenz bestyrct Haly-Rodoan,
som haffuer met sid interpretetet Ptolomeum. Thi hand
haffuer en Comet, huilken lod sig see i hans tid, henford til
den fulde Maane, som næst stinnede, oc haffuer hans be-
gynELSE antegetnet, der hand vaar under Jorden, in 15. m.
oc in ortu vaar 4. Q

Maar ieg nu flittelige anseer Himmelens sic, paa den
tid, som denne Comet er optend, oc ieg bemærker, paa
huilke steder hand haffuer haft sit leb, befinder ieg, at
hand antager Saturni, Martis oc Mercurij natur. Om
Marte oc Mercurio siger Ptolomeus klarlige, at Cometer
befommer synderlige deres mact oc vdrettelse aff dennem.
Disligeste i det himmelste Billedet, som er kaldet Sagitta-
rius, under huilket Cometen haffuer forst begynt at brende,
lader sig befinde de Stierner, som næst offuerens kommer
met Martis natur. Aff Saturno meener ieg, at denne Co-
met skal noget bestyrctis, i siue effectibus oc virkning.
Forbi hand haffuer været tempore inflammationis, i sin
egen Bolig. Dernæst, effterdi at hand strax der effter, er
tilsammenføyet med Cometen. Oc for det tredie, thi Del-
phin, huilken Cometen haffuer offuerloben, haffuer Sa-
turni oc Martis natur. In Pegaso, i huilken hand haffuer
sig nu, en tid lang, labet befinde, ere Stiernerne Martiales.

Nu

Nu er det vist, at de som haffuer lige temperament oc natur met huer andre, gierne ere tilsammen, oc glæder den-nem. Dersaare beslutter ieg, at denne Comet er Saturnius, Martialis oc Mercurialis.

Ville wi nu besinde, huad disse tre Planeter, Saturnius, Mars oc Mercurius vore, saa besinde wi huad denne Comets effecter skulle være.

Saturnius opnecer Kuld, Morched, stadelig Snefog, stadelige Wuader, Skibbrebenhed, stor Vandreb, Landflyc-tighed, dyrtid oc Armod, Forskredelse, firdedags kaaldfis-ger, Guinsot, oc saadanne andre forsværdelige Singdommer flere. Her aff vil see, at i denne Winter vil blifue meer Frost, Kuld oc Sne, end ellers haffde stet.

Mars vil lade sig besinde meget sterd, i sin bestilling, oc vil forarsage oc opnede forskredelig Tuedragt, Opror, Krig, Rossueri, Word oc Blodsyrting. Afstillede starpe Sanger, Braabod oc grum Pestilenz, hastige Kuluerder oc yndelige Haffbød. Aff denne Aarsage, vil ocsaa den til-kommendis Sommer, oc den anden efftersolgendis, blifue noget torre, end ellers haffde stet. Jordten vil icke heller blifue saa grodefuld, som den haffde bleffuen, hues denne Comet icke vaar kommen.

Mercurius foreger alt det, som forskrefnet er, oc syn-derlig opreiser forskredelig Storm oc Wuat. Der hoff skulle wi høre gruelige Tuedract i Religionis sager. Den barm-hertige, evige Gud, beuare sit hellige Ord hoff oss, som til denne dag stet er, oc besterme vor allernaadigste Konge, som der met stortse lid, forsuarer oc forfremmer.

Det er vel oc at bemærke, at denne Comets vorening, om huilke nu talet er, bestyrkis baade aff den Formers-ckelse, som dette Aar in Septembri haffuer været, oc aff den Stadefuld α β et γ , som i det tilkommende Aar in Mar-sio er foruentendis. Oc maa wi dersaare være vis paa, at det tilkommendis Aar vil blifue et haart oc farligt Aar, met Krig, Pestilenz oc dyr Tid, uden HENREN det aff sin store Maade affvender.

Dette

Dette Wlycke vil icke inddruis i en sted aleniste, men vil sig viist vdstrecke, oc i mange Lande, met stor Gienuordighed, lade besfinde.

Ungerer maa sig høyelige befrycete for Tyrckeren, Hispanien vil sole it haart Skolebad, Collen ved Rijn vil icke blifue foruden. Sagen, Dyringen, Hessen, Styrmarken, Brandenburger land, Augspurg, Cosnitz, Glese, Berge, Gendt, Mecheln, Littau, maa reddis for denne Cometis effecter, oc synderlig for Pestilenz. Polen tor sig icke hoffardige, Thi den maa driche noget aff Skalen met, Oc synderlig lader det sig ansee, at Moscouitteren, eller Tatteren vil tilbunde dem et surt Giesebud. Saa læse wi, at Anno 1500. er seet en Comet under Capricorno, oc strax der efter er Tatteren indfalden i Polen, oc haffuer den iammerlige forbaersuet. Danmark oploste dine oyen, astor Gossen, af huilken du en tid lang est storlige beryngter, set dig om, oc merct, at denne Comet dig oesaa met Pestilenz oc dyr Eid truer, Thi den haffuer varet in Aquario, under huilken du ligger. Betenk HÆrens mangfoldige Belgierninger, met huilke du honlige est beprydet. GWDs Ord lassis hoff dig rent oc wforfalsket. Du haffuer en Gudsfrystige oc naadige Konge. Betenk dig, oc indfald til HÆRten, saa skalt du bekomme hielp oc trost. Muscouitteren, Suerige, Walachy, Westphalen, Trent, Hamborrig, Bremen, Salzburg, Calabrien, Portugal, Alexandria oc mange andre Riger oc Lande vil oesaa noget besfinde aff denne Cometis vdretting.

Store Herrer skulle sig tage vare, thi det gelder dem an, oc synderlige skulle de befrycete dennem, som haffuer Cometen, tempore incensionis, i deris ascendent eller medio cœli.

Mennisten truis icke aleniste met Pestilenz, oc ander bitter Sindommer, men er befryctendis, at de skulle sig oesaa henstrecke til fulente, Fislene oc Diurene paa Morden, propter cursum Cometæ, per Delphinum & Pegasum, ac motum prope Aquilam.

Disse

Disse Effectus om huilke het til talet er, vil icke endis i det næste tilkommedis eller efterfolgendis Aar, men vil sig lade betee i nogle flere Aar. Oc er derfaare storlige fornoden, at wi alvorlige omuende oss til HÆren, at wi maa forhuersue aff hans Maade oc Mistundhed, nogen formidelse paa Straffen.

O Jesu Christe, GUDS enige Son, vor liere Immanuel, beskerme under dine Bingers stygge, din arme Christenhed, huilken du met dit hellige oc dyrebare Blod, haffuer igienkloft, at Diesuelen oc hans Lemmer, Tyrkeren, Muscovitteren, Paffuen, oc andre Tiranner, den icke stal odeslegge. O HÆRNE GUD Zebaoth, vent dig dog, stue aff Himmelten, oc see til at besøge det Vintra, som din heyre Haand plantede. Ihulom, O HÆRE, at wi ere alle dit Folck, oc dine Haar som du foder. Hielp oss for dit Dæffns skyld, frelss oss oc forlad oss vore Synder for dit Dæffns skyld.

Beuuar, O milde oc barmhertige GUD, vor naadige Konge oc Dronning, bestyrck dennem, at de kand fore dit Folck til Retfærdighed, oc redde din Elendige. At Biergene maa fore Fred iblant Folckene, oc Euerne Retfærdighed. Beskytte oc beskerme, O naadige GUD vor unge Fortse oc Frouckener, vdoss oss uer denneim aff din Aaland, oc besyrecke dennem i Guds frætighed. At Danmark maa gleedis i deris Belfært oc forfremmes i deris lycke.
Amen.

STIGELIVS.

*Obvia res odijs, quanquam liberrima virtus
Et bene qui meruit præmia rarus habet.
Inuida premitur, quem nulla infamia taxat,
Et cui iura fauent, vis inimica nocet.*

